

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP, Ringkade 41
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
J. C. CETON, Laings Nekstraat 33^{III}
Amsterdam.

VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd.
Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct.

Advertentiën per regel 15 cent. Bij abonnementen speciaal tarief.

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: De Raadsverkiezingen. — De staking in het Transportbedrijf. — Het Belgische blok. — Uit het Buitenland: Frankrijk. — Het Congres van den arbeid te Dresden. — Parlementaire Kroniek: Militarisme en Sociale hervormingen. — De spits omgedraaid. — De bevrijding van de vrouw. — Uit de Vakbeweging: De dagbladstaking in Berlijn. — Verantwoording. — Van de Afdeelingen. — Advertentiën.

ADRESVERANDERING.

Men lette er vooral op, dat het adres van de administratie van heden is: J. C. CETON, Laings Nekstr. 33^{III}, Amsterdam.

Alles betreffende de administratie, het garantiefonds, de colportage, de brochurehandel en wat dies meer zij, gelieve men aan dit adres te richten. Het oude adres geeft steeds vertraging.

Ook alle stukken aan het Partijsecretariaat in 't vervolg aan dit adres te richten:

J. C. CETON, Laings Nekstr. 33^{III}, A'dam.

Van de Administratie.

De postkwitanties over het 4e kwartaal à 45 cent worden deze week verzonden. Men legge het geld gereed.

De Raadsverkiezingen.

Meer en meer krijgt het stellen van kandidaten onzer Partij voor de gemeenteraden groote betekenis. Voor zoover ons bekend, stelden Amsterdam, Rotterdam, Leiden, Groningen, Bussum en Weesp kandidaten van onze partij. Den Haag door bijzondere omstandigheden ditmaal tot onze spijt niet. Het belang van 't stellen van kandidaten onzer partij schuilt echter nog niet in het aantal afdeelingen, dat aan de raadsverkiezingen deelneemt, noch in 't kleine aantal stemmen, dat nog slechts wordt behaald, doch voornamelijk daarin, dat meer en meer uit de leuten gaat blijken, dat slechts onze partij den waarlijk revolutionairen strijd in de gemeenteraden voeren wil en voeren kan.

Het optreden van de vertegenwoordigers der kapitalistische belangen is in bijna alle raden van onze groote steden hetzelfde en ontwikkelt zich ook in dezelfde richting. Die richting is meer en sterker verzet tegen de arbeiderseischen, geen of bijna geen geld meer voor sociale doeleinden. In Amsterdam ontwikkelt 't zich zelfs reeds tot een openlijk verbond tusschen kerkelijk conservatieven en liberaal conservatieven d.w.z. vertegenwoordigers van gelijke kapitalistische belangen.

In de hoofdstad des lands zijn de belangen van liberalen en kerkelijken door de toespitsing der klassetegenstellingen reeds zoover, dat de groote geschilpunten van voorheen, als b.v. het onderwijs er een was, zijn verdwenen. Een kerkelijk wethouder van onderwijs behartigt in 't liberale Amsterdam de onderwijszaken. Weest ervan verzekerd, als er voor het liberalisme belangen mede waren gemoeid geweest, zij zouden den zetel van den wethouder voor onderwijs aan één der hunnen hebben toevertrouwd.

Thans pogen een deel der liberalen en der vrijzinnigen, die voor een deel allen vertegenwoordigers zijn van kleinburgerlijke groepen en belangen, de antithese ook te halen binnen 't gebied der gemeentepolitiek. Thans trachten ze onder de leus: «tegen den klerikalen wethouder» een deel der arbeiders te vangen.

En die leus zal vooral bij de herstemmingen opgeld

doen. Bedriegen de teekenen ons niet geheel, dan zal het revisionisme zich onder dit hoedje laten vangen en ook hier stemmen van arbeiders meeslepen op den weg naar 't verval.

Wij waarschuwen reeds thans. Want er is voor de arbeidersklasse geenerlei verschil tusschen een liberalen en een klerikalen wethouder, zoomin als 't dit in wezen inderdaad meer is voor de vertegenwoordigers van het grootkapitalisme van Amsterdam. Wij hebben den strijd te voeren tegen beide, zowel bij de Kamer- als bij de raadsverkiezingen.

De vertegenwoordigers der kleine burgerij, van den middenstand e.d. de zogenaamde «vrijzinnigen», de «vooruitstrevenden» in den Raad? Er is van geen vrijzinnigheid meer sprake. Van den Bergh, K. de Vries, Nolting, Douwes, Ketelaar, Boissevain, wilt ge nog schooner combinatie. Ze stemden gemeenschappelijk tegen den maximalen guren-dag; ze stemden gemeenschappelijk tegen de verlaging van den muntgasprijs, niettegenstaande de gemeente 17 ton per jaar op de beurjven verdient.

Arbeiders van Rotterdam, van Leiden en Groningen, van welke groote plaatsen van Nederland ook, dat geldt niet alleen voor Amsterdam. Zoo ontwikkelen de toestanden zich onder het kapitalisme in ons land, ja in gansch Europa. De klassetegenstellingen verscherpen zich op elk gebied, ook hier. 't Loopt niet overal over dezelfde zaken, de raadsleden hebben niet overal dezelfde namen, maar de ontwikkelingsgang is overal dezelfde.

Daartegenover staat niet meer de Arbeiderspartij. Zoowel in de raden, ja nog meer zelfs dan in de Kamers, is het revolutionair verzet verdwenen. In stede van zwellend revolutionair optreden in de Raden, demonstreerend aan alle arbeiders deze veranderingen, organiseerend het klassebesef, dat zich daardoor ontwikkelde kon, is er gekomen berusting in die toestanden. Is er gekomen verwatering van 't oude beginsel, is de vaan van het verzet neergehaald.

Dat is ook verklaarbaar, doordat de Arbeiderspartij voor een goed deel berust op kleinburgerlijke lagen, niet haar weerklank heeft in de arbeiders der grootindustrie en dus ook niet de verdediger is der revolutionaire belangen.

Dat zien we bij kleinigheden soms; bij belangrijke zaken ook. Of vindt niet het laten vallen van den eisch der 8 uur sluiting de eisch van den modernen vakbond voor een groot deel zijn oorzaak in de vrees, daardoor in botsing te zullen komen met die kleinburgerlijke belangen. Is het opgeven van den eisch van kosteloos onderwijs, den eisch der arbeidersklasse, en 't daarvoor in de plaats stellen van den kleinburgerlijken wensch van evenredige schoolgeldheffing, daarvoor niet een even sprekend bewijs.

Is niet het uitblijven van elk protest tegen het optreden der Amsterdamsche politie bij de staking der bouwvakarbeiders een sterk symptoom voor de verdwijning van elk revolutionair verzet.

En is niet het nu reeds twee jaren achtereenvolgende stemmen voor de begrotingen, in gemeenten als Amsterdam, Rotterdam en anderen, het volslagen afbreken van het tijdperk der revolutionaire actie door de Arbeiderspartij. Het zich neerleggen bij een kapitalistische begrooting!

Wij vragen de arbeiders van ons land; wilt gij daarvoor mede verantwoordelijk zijn?

Verantwoordelijk voor 't optreden der politie tegen uw klasse?

Verantwoordelijk voor de handhaving der standenschoolen?

Verantwoordelijk voor 't niet doorvoeren van kosteloos onderwijs, van den 8 uren dag, van radicale opruiming van krotten en sloppen?

Verantwoordelijk voor indirecte belastingen op eerste levensbehoefte?

Zoo ge dat niet wilt, dan hebt ge slechts één keus. Dan kunt ge slechts uw stem geven, daar, waar onze kandidaten gesteld zijn, aan hen; dan stemt ge, waar we geen macht nog hebben, den candidaat der Arbeiderspartij, maar daar waar de Sociaal-Democratische Partij de arbeiders ter stembus oproept op de strijders van het onverzoenlijk socialisme, op de kandidaten der sociaal-democratie, die onverzwakt de eischen van het proletariaat zullen doen hooren.

Dan stemt ge in

Amsterdam III: J. POLAK Jr. en D. WIJNKOOP.

„ IX: D. WIJNKOOP.

Bussum: J. v. d. BERG.

Groningen III: H. BOXEM.

Leiden II: A. v. EGMOND en J. VERVER.

„ III: A. v. EGMOND en J. VERVER.

Rotterdam I: W. v. RAVESTEIJN Jr.

„ IV: W. v. RAVESTEIJN Jr.

„ V: W. v. RAVESTEIJN Jr.

Weesp: G. A. VADER.

De Staking in het Transportbedrijf.

Het is nu de staking in het transportbedrijf geworden, en ze schijnt er goed voor te staan, overal, behalve misschien in Antwerpen.

In Engeland, vooral in het Noorden, ligt het verkeer stil. In Hull aan de Oostkust liggen honderdduizenden quarters graan. De streken, die levensmiddelen over Hull van het vasteland betrekken, zitten slecht in hun voorraden; de pakhuizen staan leeg, en men vrees voor de onmiddellijke toekomst.

De spoorwegarbeiders van de Oostkust sympathiseeren met de transportarbeiders en zeelieden, en dreigen, indien hun reeds vroeger gestelde eischen niet worden ingewilligd, ook te staken. Duizenden mijnwerkers komen ook reeds in beweging, en als de staking aanhoudt, dan zullen de groote kolenmijnen van Yorkshire deels wegens het oponthoud in het vervoer, deels wegens de beweging der mijnwerkers stop moeten zetten. Ook de arbeiders van de korenmolens gaan in staking.

Aan de Westkust van Engeland is het de groote haven van Liverpool, waar de arbeiders krug strijden. Men eischt daar enkel te werken met georganiseerden. Vele transatlantische lijnen liggen stil. Meer dan 4000 arbeiders staken. Zelfs de mannen van het vuurschip in de haven hebben den arbeid neergelegd. De groote maatschappijen beginnen dan ook de eischen in te willigen, de eischen van zeelieden en bootwerkers.

In België blijven de reeders weigerachtig, en probeert de minister Hubert de arbeiders zoet te krijgen met de belofte van een wet op het huurkontraat... in November.

Wat ons land aangaat, is het vooral Amsterdam, waar de strijd enorme afmetingen heeft aangenomen. Door de staking der bootwerkers staan nu tusschen 3 en 4000 mannen in den strijd. Deze bootwerkersstaking is geen besmettingsstaking, maar eene omloopsverhoging. Ook de kontraktarbeiders zijn bijna allen in staking gegaan, en laten hun staandelijk staan. En de dok- en veemarbeiders, de voerlieden, zelfs een deel der gemeentewerklieden worden in de beweging getrokken, indien men ze tot onderkruiperswerk zou willen dwingen. We weten heel goed, dat deze transportarbeiders veel sterker zouden staan, indien ze bij hun schoone solidariteit en rustige energie ook over de allen omvattende éene transportarbeidersorganisatie konden beschikken, waar vóóruit voor allen over de geheele strijd was gesproken en gehandeld, maar dat mag ons niet beletten de oogen wijd open te houden voor dezen prachtig gevoerden strijd, waar de mannen schouder aan schouder staan, waar uit de Amsterdamsche arbeiders zoo goed als géén onderkruiper voortkomt, zelfs

niet in deze derde week van de staking, zelfs niet bij de kolossale omvang van de strijd.

De arbeiders daar op de eilanden van Kattenburg, Oostenburg, Wittenburg vormen één solidaire massa, en al het provoceren van politie en militair*), dat overigens in ruime mate in die buurten verspreid ligt, dat de kaden bezet houdt, en alleen de bazen en de buitenlandsche onderkruipers door laat, heeft nog geen oogenblik een bres weten te brengen in die prachtige vesting van eenheid.

Zelfs de vrouwen houden betoogingen, en toen de mannen van de „Oceaan“, een der stoomvaartmaatschappijen, hun eischen ingewilligd konden krijgen, weigerden ze toch aan den arbeid te gaan voordat ook de eischen der bootwerkers waren toegestaan.

Daartegenover past het ons, de internationale socialistische, dien mannen niet alleen ons saluut, en ons beter weten, maar vooral *onze daadwerkelijke steun* te brengen. Trouwens de Internationale Transport-Federatie te Hamburg**), die geheel op modern-centralistische leest is geschied, brengt dien mannen dan ook zijn steun, te Amsterdam zoowel als te Rotterdam. Daarentegen blijft het Vakverbond in zijn treurige houding volharden: alleen steun te Rotterdam. En Het Volk, dat gezeggelijke knechtje van het Vakverbond, schrijft boven aan zijn blad: steunt het N. V. V. ten behoeve der stakende zeelieden. Een leugen dus, want *niet alle stakende*, maar *alleen de Rotterdamse* zeelieden worden gesteund. Maar een leugen, die toont dat het Dagblad van de Arbeiders Partij niet eens de konsekwenties van haar verkeerde taktiek aandurft. Stiekem wil ze het geld, dat „ten behoeve der stakende zeelieden“ gegeven wordt, naar Rotterdam alleen slepen. Arbeiders, past dus op, en wilt gij *alle* zeelieden steunen, teekent dan op de lijsten van de Soc. Dem. Partij.

Een klein bewijs trouwens hoe weinig dat Dagblad van de Arbeiders Partij, Het Volk, op de belangen van dezen kolossalen strijd let is, dat in het nummer van Dinsdag j.l. nog een advertentie werd opgenomen: *Naar Londen per Batavierlijn*, terwijl elkeen weet, dat dat juist de groote onderkruiperslijn is, waarvoor ieder arbeider gewaarschuwd moest worden. Maar daar trekt Het Volk zich niets van aan.

Eigenaardig in dit verband is ook de aktie van het Kamerlid Schaper. Deze zal namens de Kamerfractie der Arbeiders Partij interpellieren over het optreden van den Waterschout te Rotterdam. De Waterschout van Amsterdam, die zich evengoed tot ronselaar voor de heeren reeders heeft verlaagd, wordt in de interpellatie niet genoemd, terwijl zelfs een zoo burgerlijk weekblad als de Groene Amsterdammer, naar aanleiding van de feiten in Het Volk zelf vermeld, erop wijst en er zijn ernstige afkeuring over uitsprekt, dat deze dienaar van het gezag (der reederijen!) de reglementen overtreedt. Maar voor meneer Schaper, voor de Kamerfractie, voor de Arbeiders Partij, voor Het Volk en voor het Vakverbond bestaat die klassenstrijd te Amsterdam niet, en zelfs niet de overtredingen van de gezagsmensen, evenmin als bij de bouwvakstaking, omdat het hier niet revisionistische, maar syndikalistische arbeiders geldt.

En zachte vermaningen helpen bij deze heeren al evenmin. Of al onze partijgenoot Van Ravesteyn in de Rotterdamse Bestuurdersbond een voorstel deed tot het steunen van alle stakers, het had geen resultaat en men gaat van de zijde der Arbeiders Partij in zijn dommejoris voort.

Wel komt nu, blijkbaar gewekt door het optreden van onze Partij, Wibaut tot zijn partijbestuur de uitnodiging richten (hij is zelf lid van dat P. B.) een oproep te doen tot steun van de stakende zeelieden, zonder onderscheid van organisatie. Wij hopen van harte, dat deze uitnodiging succes zal hebben. Wij hopen dat, omdat dan eindelijk, voor het eerst in de Arbeiders Partij sinds jaren, voor een oogenblik aan het onzalige drijven van de ultra-reformisten een halt zal zijn toegeroepen, en voor een oogenblik de werkelijkheid van de klassenstrijd bij die reformisten over hun dogma's zal hebben gewonnen. Wij hopen ook, dat een eventueel gunstig antwoord op deze uitnodiging van Wibaut niet te laat zal komen, om nog effect te hebben voor de strijders-zelf. En wij hopen het ook, omdat dit het eerste succes zou zijn van de taktiek en het optreden onzer Partij.

Maar dit alles neemt niet weg, dat op dit moment, op het moment van de heftigste klassenstrijd, die sinds jaren in Nederland en speciaal te Amsterdam is gestreden, in een strijd waarbij de burgerij onder aanvoering van het liberale „Handelsblad“ bijv. in zijn artikel „Terrorisme“ van Donderdagavond, de leugenachtigste en gemeenste ophitsing tegen de strijders uit, dat in dezen klassenstrijd de Arbeiders Partij door haar taktiek niet te vinden is bijde strijdende arbeiders en zelfs niet het minste contact met ze heeft. Daarentegen staat de Soc. Dem. Partij naast die arbeiders. Wij steunen hun strijd, omdat het de onze is. Onze lijsten zijn voor de stakers te Amsterdam en te Rotterdam. Onze vergadering op a.s. Vrijdag en eventuele andere vergaderingen zullen hun ook onze moreele steun toonen, en wij hopen maar dat, waar nu economische en politieke strijd elkaar op dit moment kruisen, deze arbeiders zullen begrijpen dat ze hun bazen niet alleen in hun ondernemers-macht maar ook in hun politieke zullen moeten treffen, door naast goede vakbewegingstrijders goede sociaaldemokraten te worden en dan de kapitalisten het gevoeligst te treffen door de Soc. Dem. Partij te sterken, ook bij de Raadsverkiezingen.

Hoog de solidariteit der arbeiders.

Wp.

*) De militairen zijn vooral in groote getale opgeroepen, omdat zelfs de politie met de stakers schijnt te sympathiseren. Men probeert het nu met kavallerie, infanterie en de ruwe marcheuses.

**) De „Duitschers“ die als onderkruipers op de schepen komen, zijn dan ook grotendeels geen eigenlijke Duitschers, maar allerlei zwervelingen uit Oost-Europa. Men weet dat ook het Leger des Heils ronselaarsdiensten verricht.

Het Belgische blok.

Het wordt nu meer dan ooit voor ons noodig de gebeurtenissen bij onze Zusterbuurtjes met aandacht te volgen.

Want wij kunnen de Nederlandsche arbeiders niet genoeg in de ooren schreeuwen: *Tua res agitur, Uw zaak wordt daar behandeld.*

Immers: indien de politiek van de arbeiderspartij ten onzent zin heeft, dan moet ze om haar doel, zodra het noodig wordt tot dezelfde consequenties komen als in België. De politieke omstandigheden zijn daartoe beneden en boven den Moerdijk overeenkomstig genoeg. En zelfs indien de politiek van de Troelstra's en Vliegen's geen zin heeft, d.w.z. indien ze maar zoowat op goed geluk manoeuvreren, dan moet ze tot op een zeker oogenblik dezelfde richting inslaan, want aan de consequenties van zijn politiek kan niemand zich op den duur onttrekken. Indien men jaren lang de arbeiders in ééne richting consequent heeft gestuurd, kan men niet tegenhouden, wanneer het uur der verwezenlijking van de politieke

verwachtingen, indien de oogstmaand is aangebroken. Precies als in 1905 de „spontane“ strooming tegen Kuyper alles in de S. D. A. P. meesleepte, zal dat in 1913 weer het geval zijn tegen de clericalen en, zoo niet dan, dan later.

In België dan is, nu er een nieuw ministerie is, het kartel tusschen liberalen en Arbeiderspartij formeel en plechtig, ten aanhoore van het heele land bevestigd. De correspondent der *N. R. Ct.* schreef o. a. over de zitting:

Laat ik thans komen tot het tweede belangrijke feit dezer zitting: de officieele uitroeping, 'n volle kamer van het kartel tusschen liberalen en socialist, dat blijft bestaan ook buiten den strijd tegen het school-ontwerp en *o. m. berust op eenvoudige A. K., zonder meervoudigheid en op 21-jarigen leeftijd.* Na een nog al bitsige kritiek der ministerieele verklaring door den heer Hymans, waar baron de Brocqueville wel wat ontwijkend, maar gevat en geestig op antwoordt; na een welsprekende oorlogsverklaring van gezet van der Velde, die aantoonde welk program — gij kent het — de fracties der linkerzijde verbindt, programma, dat uit moet loopen op het A. K., zooals de socialisten het eischen, is het de heer Franck, die in een redevoering die niet tot zijn beste behoort, *de bevoegdheid der socialistische partij als regeringspartij* volmondig en niet zonder grootspraak verklaren komt en zegt, dat ook zijne partij in zake kiesrecht met de Arbeiderspartij meegaat.

De heeren Van der Velde en Franck worden, onder het hoon-gelach van rechts, op de linkerbanken zeer toegejuicht. Het werd echter opgemerkt, dat een gedeelte der liberalen — Neuseau, Huysmans en ook Hymans, *al noemde hem van der Velde „mon ami“ tot tweemaal toe* — niet in de handen klappen, als het A. K. wordt voorgesteld als gezamenlijk platform van het kartel. De gematigde liberalen — bij uitzondering echter der Gentenaars — gaan hier blijkbaar niet op in. Zij meenen, dat een linkerprogramma door de twee partijen kan worden samengesteld, zonder dat het kiesrecht volgens socialistisch stelsel er noodzakelijk het einddoel van zijn zou. De socialisten echter, men weet het, stellen deze vraag voorop en aanvaarden de samenwerking alleen op deze voorwaarde. *Zoodat bij eventueel samenregeeren zeker eerst en vooral hieromtrent een modus vivendi (een gedragslijn) diende gevonden...* Intusschen schijnen de meer gematigde liberalen zich neutraal te willen houden en mag de redevoering van den heer Franck, en zijne adhaesie aan het A. K. der socialist, niet gelden dan als een persoonlijke uitspraak of althans als de uitspraak der radicaal-getinte liberalen.

Deze schets van de verhoudingen komt volkomen overeen met die, welke ook b. v. *de Humanité* geeft en wij mogen haar als in hoofdzaak juist aanmerken. Trouwens: het geldt hier feiten, waarover geen verschil van meening mogelijk is.

En dan treft ons de overeenkomst met *onze* verhoudingen op politiek gebied, vooral waar het betreft de verhouding der Arbeiderspartij tot de liberalen.

Ook hier een rechtsche fractie der liberalen, de Vrij-liberalen, die nog pas weer op hun congres hebben gedemonstreerd, dat zij ongeneigd zijn iets voor het A. K. te doen of een coalitie, met als inzet A. K., aan te gaan met de overige linksche fracties. Ook hier, zoo evenals in België, is 't ondenkbaar om de coalitie der rechtschen te overwinnen, of nog veel minder, dat er een „linksche“ regereering zou komen, indien dezelfde behoudende elementen van links, hier de Tydemans, daar de Hymans'en, niet meedoen. En, zooals nu reeds in België, zullen wij dus ook in de toekomst in ons landje zien, dat de Arbeiderspartij, teneinde die ééne hinderpaal voor het A. K., de rechtsche coalitie uit den weg te ruimen, zich verbindt met een linkerzijde, waarvan zij reeds van te voren weet, dat zij *als geheel* datzelfde A. K. niet wil.

M. a. w. de Belgische Arbeiderspartij *verraadt reeds van te voren ter wille van het A. K. — het A. K.*

De Hollandsche Arbeiderspartij, zal, alles wijst er op, denzelfden weg op willen.

Zelfs het A. K. wordt op die wijze niet veroverd. En van het verraad aan het socialisme reppen wij zelfs maar niet.

Dit is te duidelijk.

v. R.

Uit het Buitenland.

Frankrijk. Na het ongeluk, onlangs den Franschen minister-president Monis en den minister van oorlog Berteaux overkomen, stond het Fransche ministerie, na Briand's val met zooveel gejuich door de reformisten begroet, zeer zwak.

Maar toch zou het hoogstwaarschijnlijk nog wel eenige maanden levens gehad hebben, indien de vorige week niet een votum in de Kamer had plaats gehad, waardoor zijn bestaan feitelijk onmogelijk werd. Verleden week kwam eindelijk de kwestie van de evenredige vertegenwoordiging met lijstenstemming in de Kamer aan de orde en een vrij groote meerderheid, een meerderheid groter dan velen verwacht hadden, verklaarden zich er voor, d.w.z. tegen het behoud van de zoogenaamde arrondissementstemming, welke nu bestaat. De meerderheid bestond uit alle partijen behalve de groote meerderheid, meer dan 200, van de eigenlijke regereeringspartijen, de radicalen en radico-socialisten. Deze partijen hebben aan wat Briand in zijn beroemde rede van October 1909 reeds de „stinkende poelen“ noemde, namelijk de officieele candidaturen met cadeau's voor de kiezers, hun opkomst en hun meerderheid te danken. En zij zijn dus verwoede tegenstanders van de evenredige vertegenwoordiging, die alle andere partijen ten goede zou komen.

Met deze stemming was het lot van het ministerie-Monis, dat zich vóór de Evenredige V. had verklaard beslist en deze week lieten de „arrondissementiers“, de radicale baantjespolitiekers het vallen over een op zichzelf onbetekenend incident.

Er is nu natuurlijk reeds een nieuw ministerie, onder presidium van Caillaux, den bekenden voorstander der inkomstenbelasting. Dit ministerie draagt in vele opzichten weer een meer uitgesproken arbeidersvijandelijk karakter dan het vorige.

Maar afgezien hiervan, is de politieke toekomst in Frankrijk door de jongste gebeurtenissen zoo verward en duister geworden, dat velen, onder wie Jaurès, reeds met het denkbeeld Kamerontbinding op de proppen komen. Inderdaad is niet in te zien, hoe er in de naaste toekomst geregeerd moet worden. De radicalé tegenstanders van de Evenredige V. zijn vast besloten elk ministerie den nek te breken, dat deze daadwerkelijk zou willen invoeren. Zij vechten voor meer dan hun leven, namelijk voor de baantjes. Aan den anderen kant is er een meerderheid van 100 stemmen in de Kamer vóór de Evenredige, die daaraan zal vasthouden. Maar deze meerderheid is niet in staat te regeren, omdat zij behalve de socialisten ook de rechterzijde omvat, welke laatste in Frankrijk als anti-republikeinsch niet voor de regereering verantwoordelijk kan zijn. Er is dus feitelijk geen parlementaire regereering mogelijk, steunende op een meerderheid in de Kamer.

Wij socialisten zien in dit verschijnsel de uiting van twee ontwikkelingsfactoren: in de eerste plaats de ontbinding van de groote kleinburgerlijke „democratische“ radicale partij, die, na eenmaal de macht in 1906 voorgoed te hebben veroverd, nu reeds in volle ontbinding is en in haar verschillende klassedeelen uiteenvalt. In de tweede plaats de algemeene crisis, die het parlementaire regereeringstelsel overal in de wereld vertoont, waar het nu reeds lang is ingevoerd. In de Fransche Republiek is die crisis bijzonder duidelijk. Zeker is dat onder de groote volksmassa's de populariteit van dit stelsel door wat er nu weer in den laatsten tijd gebeurd is, niet toeneemt.

v. R.

Het Congres van den Arbeid te Dresden.

Na drie jaar houden de zoogenaamde vrije vakverenigingen van Duitschland, d.w.z. de vakverenigingen staande op het standpunt van den klassenstrijd, opnieuw een algemeen congres dat de afgelopen week in Dresden bijeenkwam.

Wanneer wij heden ten dage vragen, in welk land de arbeidersklasse zich, ook op het gebied van den strijd om directe lotsverbetering, het sterkst heeft gemaakt, dan luidt het antwoord daarop van vriend en vijand: Duitschland.

En wanneer iets in staat is om naast de geweldige ontplooiing der Duitsche politieke arbeidersbeweging sinds 30 à 40 jaar, ons met zekerheid en vertrouwen te vervullen omtrent de toekomst der talrijkste klasse onder het kapitalistische stelsel en daardoor omtrent de toekomst der menschheid, dan is het de geweldige macht, die de Duitsche vakbeweging in de laatste 20 jaar heeft weten te ontwikkelen.

Een macht, die zeker gelijken tred heeft gehouden met, ja die in vele opzichten zich sneller heeft ontwikkeld dan de uitbreiding van het kapitalisme.

Immers: terwijl het aantal georganiseerden in de Duitsche vakverenigingen van 1891 tot 1895, dus nadat de organisatie weer mogelijk was geworden, nog slechts tusschen de 275000 en 260000 leden bedroeg, steeg dit aantal in 1900 tot 680000, in 1905 tot 1344000 en in 1911 tot 2200000 leden. *Een vertiendubbeling bijna in nog geen 20 jaar!*

En welk een geweldige som aan machts- en krachtsontwikkeling die groei omvat, daarvan kunnen cijfers geen denkbeeld geven, want deze ligt niet alleen of zelfs maar hoofdzakelijk in de stoffelijke voordeelen, zelfs niet in de verkorting van arbeidsduur en de veroverde gunstige arbeidsvoorwaarden doch bestaat nog veel meer uit onweegbare, maar nog waardevoller winsten: uit de geweldige toeneming aan krachtsbesef, aan klasstrots en klassebesef, aan ontwikkeling en moed in den strijd opgedaan, kortom aan proletarische deugden, die de arbeiders harder nog noodig hebben dan zelfs de directe voordeelen van den strijd.

Want, wel heeft de Duitsche arbeidersklasse in die 15 à 20 jaar millioenen en millioenen mark door haar strijd gewonnen aan loon, en millioenen uren arbeidstijd weten te ontwingen aan den God kapitaal, maar haar strijd heeft niet kunnen beletten, dat haar materieele toestand toch in de laatste jaren zeker niet beter is geworden, en, vergeleken met de toeneming van het kapitaalbezit en de macht der bezitters, zeker is gedaald.

Tot 1895 daalden de prijzen op de internationale markt, globaal genomen, en was de arbeidersklasse in staat zich een deel van de toenemende productiviteit van den arbeid toe te eigenen.

Na 1895 bewegen zich de prijzen, vooral ook van de voedingsmiddelen, weer in opgaande richting.

Op de wereldmarkt hebben zij, volgens de berekeningen van den Engelschen econoom Hokley in 1910 reeds weer het peil van 1885 bereikt en in Duitschland zijn de prijzen der levensmiddelen in 't klein van 1896 tot 1907 alleen met 22 % gestegen.

Aan den materieelen vooruitgang der arbeidersklasse is voorshands een einde gekomen, want alles wijst er op, dat de duurre hand over hand zal toenemen met de ontwikkeling van het kapitalisme en de sterkste vakverenigingen zijn niet in staat den prijs der arbeidskracht gelijk te doen stijgen met dien der waren.

En vergeten wij nog eenige posten niet, wanneer wij de rekening opmaken van wat de som is van den economischen strijd tegen het kapitalisme.

Sinds 1900 betaalden de vrije vakverenigingen in Duitschland $45 \frac{3}{4}$ millioen mark alleen aan ondersteuning bij werkeloosheid, waarbij dan nog komen de reuzensommen vóór ondersteuning bij ziekte, invaliditeit, noodstand en sterfte, uitgaven, welke de vakverenigingen

doen moeten om in het tekort te voorzien van de «schitterende» verzekering tegen de gevolgen van de kapitalistische maatschappij, welke de Duitsche regeerders de arbeidersklasse op de schouders hebben gelegd, tegen hun wil en tegen de stem der sociaaldemocratie.

En die «verzekering», de wettelijke namelijk, ze wordt immers ook voor een groot deel door de arbeidersklasse gedragen, waardoor miljoenen jaarlijks aan haar loon worden onttrokken.

Zoo moeten de arbeiders zelf, moeten de vakverenigingen, die strijdorganisaties zijn om het loon en de arbeidsvoorwaarden op peil te houden, voor miljoenen en miljoenen bijdragen in wat rechtens behoorde te rusten op den Staat, het machtsinstrument der uitbuiters.

Ten slotte mogen wij niet uit 't oog verliezen, dat ook de sommen, die de directe strijd tegen de ondernemers kost, reusachtig in omvang toenemen. Voor stakingen en uitsluitingen gaven de Duitsche vakverenigingen uit in:

1900 2600000 Mark.	1906 13748000 Mark.
1901 1878000 „	1907 13169000 „
1902 1930000 „	1908 4819000 „
1903 4529000 „	1909 6904000 „
1904 5869000 „	1910 19068000 „

In 10 jaar dus een kleine 100 miljoen Mark!

En zooals men ziet wast dit bedrag met reusachtige snelheid. Zoodra de arbeidersklasse na de tijden van economische depressie, waarin zij haar positie hoogstens kan verdedigen en alle krachten moet concentreeren op ondersteuning, probeert deel te krijgen aan den voorspoed der bezitters, stijgt het bedrag, dat zij voor den strijd moet uitgeven. Doch in den laatsten tijd doet de taktiek der uitsluitingen door de ondernemers de kosten voor de arbeiders reusachtig toenemen. En het jaar 1910, dat op economisch gebied nog volstrekt geen jaar van grooten bloei was, bracht voor de arbeiders de reusachtige uitsluiting in de bouwvakken, waardoor de krijgskosten stegen tot een bedrag, hooger dan zelfs in een jaar van den grootsten economischen voorspoed.

Zoo nemen voor de arbeiders met de toeneming van het kapitalisme, de kosten van den strijd tegen het kapitalisme toe en zien wij ook hier, dat naarmate de strijd heviger wordt, de stoffelijke voordeelen geringer worden.

En zoo leert de ontwikkeling van het kapitalisme zelf de arbeiders telkens duidelijker en luider de les van het Marxisme: de strijd tegen de gevolgen van het kapitalisme kan niet anders zijn dan een strijd tegen het kapitalisme als stelsel, de strijd voor lotsverbeteringen of liever tegen verslechteringen van het lot moet zijn een strijd voor de Revolutie van het kapitalisme, voor de socialistische maatschappij en de vakverenigingsstrijd moet meer en meer worden een politieke strijd, niet alweer een politieke strijd, zooals het N. V. V. en Troelstra willen, om rechten of directe voordeelen van de wetgeving alleen, maar een politieke strijd over de geheele linie tegen het kapitalisme als stelsel.

Wij weten het: die lessen worden door het meeren-deel van Duitsche vakverenigingsleiders en beamtenden niet ter harte genomen. Integendeel: de meesten hunner zijn doortrapte revisionisten, die zich bij de kapitalistische maatschappij volkomen neergelegd hebben.

Doch daartegenover staat, dat de massa's der Duitsche vakarbeiders, dat die massa's, welke nu weldra 2½ millioen omvatten, deze lessen in hart en hoofd hebben opgenomen en ze diep in zich omdragen.

De massa's der Duitsche vakverenigingsmannen zijn revolutionair en weten dat de vakstrijd tevens moet zijn een strijd voor het socialisme.

Indien ons dus van het vakverenigingscongres te Dresden tijdingen bereiken, die ons het hoofd doen schudden — b.v. omtrent de Mei-viering — laat ons dan bedenken, dat de geest der Duitsche vakverenigings-beambten niet die is van de massa's.

Zoodra de ontwikkeling een zeker punt heeft bereikt, gaan de massa's over die leiders heen.

Maar vooral: laat ons bedenken, dat ondanks zekere uiterlijke teekenen die wel eens misleidend zijn, de massa der Duitsche vakverenigingen tegenwoordig een der meest strijdbare een der meest werkelijk revolutionaire legers is, die de aarde nog ooit heeft gezien.

v. R.

Parlementaire Kroniek.

Militarisme en Sociale hervormingen.

De Tweede Kamer is dag in, dag uit aan het praten over de ziekteverzekering. Praten, zeggen wij, en met opzet; want er gaan stroomen van woorden, mooie woorden soms, maar die dienen moeten om daden goed te praten, die met sociale hervorming alleen den naam gemeen hebben.

Over Talma's Ziektewet is in *De Tribune* al herhaaldelijk geschreven; en wij behoeven dus niet nog eens de gebreken daarvan aan te toonen. Nu is de Kamer bezig te debatteeren over de hoofdbeginselen van de wet. Een hoofdbeginsel is er echter, waarover niet wordt gesproken. Dat is de vraag: of de arbeiders gedwongen zullen worden om van hun schamele weekloon nog een gedeelte te betalen voor hun ziekteverzekering. Daarvoor zijn alle partijen in de Kamer het eens, van Lohman, tot Troelstra: de arbeiders moeten betalen. Er is maar één partij, die zich vierkant plaatst op het standpunt, dat de ziekteverzekering voor de arbeiders kosteloos moet zijn; dat is de kleine S. D. P., maar die heeft in het parlement nog geen vertegenwoordigers.

Een tweede beginsel, waarover meer dan 4 dagen in de Kamer is gedebatteerd, betreft de vraag of de ziekteverzekering aan de arbeiders alleen een geldelijke uitkeering in geval van ziekte moet waarborgen, of ook geneeskundige behandeling. Wij hebben vroeger al eens uiteengezet, welk geraffineerd stelsel minister Talma op dit punt volgt. Hij wil de arbeiders dwingen om zich te verzekeren voor een geldelijke uitkeering; daarvoor moeten zij dus iedere week premie betalen.

Voor geneeskundige behandeling, voor dokter en apotheker, moeten zij zelf maar zorgen. Nu zijn er een zeker aantal arbeiders, vooral in de groote steden, lid van een ziekenfonds, waardoor zij zich doktershulp waarborgen. Maar op het platteland, en ook bij het armste deel der arbeiders in de steden, is de werkelijkheid, dat er zelden of nooit een dokter is huis komt. Deze arbeiders zijn eenvoudig in den regel verstoken van geneeskundige hulp, eendeels door absolute armoede, anderdeels doordat er — dit komt vooral op het platteland voor — geen dokter in de nabijheid woont. Zoo rekende minister Talma uit, dat er in een deel van de provincie Limburg slechts één dokter op iedere 6000 inwoners is. Natuurlijk is zoo'n dokter dan alleen voor grof geld te krijgen. Een aanzienlijk deel van de arbeidersklasse is dus buiten staat om zich in geval van ziekte geneeskundige behandeling te verschaffen. Brengt nu Talma's «sociale» wet daarin verbetering? Volstrekt niet. Integendeel. Wie te arm is om voor een dokter te zorgen, die krijgt ook geen ziekgeld!

Maar ook voor de arbeiders, die wel eenigermate hebben kunnen voorzien in de behoefte aan geneeskundige hulp, heeft deze kwestie groote beteekenis. Want ook voor hen is de behandeling toch altijd nog maar een armzalig surrogaat van wat de bourgeoisie kan genieten. In Duitschland, waar de ziekteverzekeringswet ook de geneeskundige hulp omvat, en waar de arbeiders in het bestuur der kassen de leiding hebben, hebben zij daarvan onder leiding van de sociaal-democratie gebruik gemaakt om een reeks van instellingen tot stand te brengen ter voorkoming en genezing van ziekte. Op die wijze opgevat kan de ziekteverzekering een uitstekend middel zijn tot verhooging van de kracht en weerbaarheid der arbeidersklasse. Juist daarom wil de Nederlandsche bourgeoisie dit natuurlijk niet. Dat is — naast de vrees dat zij moeten betalen — het belangrijkste argument, hoewel het natuurlijk niet wordt uitgesproken. Om dit te bemantelen moeten dan allerlei verlegenheidspraatjes worden aangevoerd. Zoo zegt b.v. minister Talma:

„De arbeiders kunnen dit alles niet betalen. Er is geen enkele gemiddelde arbeider, die in ernstige gevallen kan betalen de werkelijke volledige kosten van zijn ziektebehandeling en daarom zoude de premie die over al die menschen omgeslagen zal worden te drukkend worden”.

Volkomen accoord, Excellentie; daarom moet de bourgeoisie het betalen. Neen, zegt de minister, de arbeiders... moeten 't toch maar zelf betalen. Logische redeneering is hier natuurlijk zoek; maar daar gaat 't niet om; het gaat om een stuk macht. En ondanks — of liever door alle demagogisch geschetter van liberalen en Arbeiderspartij — is de macht der Hollandsche arbeiders nog zoo gering, dat men hun ongestraft den hoon kan aandoen van een ziekteverzekering goed te keuren, die dat belangrijke deel buitensluit.

Een scherpe tegenstelling met deze wijze van behandelen der „sociale” verzekering vormt de behandeling van de Militiewet. Ook hier geldt 't een ontwerp, dat geld zal kosten. Maar het is voor het militarisme, en dan is 't heel wat anders. Dit ontwerp moet met den meesten spoed er doorgejaagd worden. Daarbij treden intusschen eigenaardige politieke verhoudingen aan den dag.

De anti-revolutionaire partij heeft verleden jaar onder leiding van dr. Kuiper den Minister van Oorlog uit het christelijke kabinet doen duikelen, eensdeels om aan het ministerie Kuipers onverzwakte macht te toonen, anderdeels omdat hij niet werkte in de door hen gewenschte richting. Colijn trad in zijn plaats, en diens eerste groote ontwerp is de nieuwe Militiewet. Nu wilde het ministerie die wet, waarvan het afdeelingsonderzoek en de schriftelijke behandeling met koortsachtige haast waren geschied, nog deze maand in openbare behandeling brengen en laten aannemen. Tegen dat drijven kwam nu verzet uit een ander deel van de regeeringskoalitie, nl. van de Katholieke partij, die steunend op groote arbeidersgroepen, althans eenigszins den schijn van een anti-militaristische reputatie moet bewaren. Natuurlijk werd zij daarbij gesteund door de Arbeiderspartij en ook door de liberalen, die, nu ze in de oppositie zijn, heelemaal vergeten hebben op hoe schandelijke wijze zij zelf in 1901 de eerste Militiewet er door hebben gejaagd.

Die „anti-militaristische” bevlieging van de Kamermeerderheid zal wel niet van langen duur zijn. De regeering heeft een briefje gestuurd, dat zij nu in ieder geval de wet in Oktober wil behandeld zien. Nu, en als de regeering het graag wil, dan zal de kamer wel spoed maken, ter eere van het militarisme!

B. C.

Steunt de stakende zeelieden te Amsterdam en Rotterdam. Zendt uw bijdragen aan uw penningmeesters of direkt aan het Sekretariaat der S. D. P. Laings Nekstraat 33^{III}, Amsterdam.

De spits omgedraaid.

„Indien niet op iedere bladzijde van zeker blaadje *Tribune* geheeten zeventigmaal zevenmaal werd geconstateerd, dat de liberalen maar een bitter beetje ophebben met de sociaaldemocraten, dan zouden de liberalen zelf het ons vertellen.”

Aldus *Het Volk*.

Eilieve, zouden wij willen zeggen — wij van het zekere blaadje — wat *De Tribune* constateert is niet, dat de liberalen weinig ophebben met de sociaaldemocraten, maar dat gij, Arbeiderspartij, tamelijk veel ophebt met de liberalen.

Dat de liberalen van alle gading weinig ophebben met de sociaaldemocraten, met de sociaaldemocratie, dat hoeven wij waarachtig niet te constateeren.

Geen arbeider, die dat niet weet. En wij zouden wel gek zijn, als wij onze kostbare kleine plaatsruimte daaraan verknoeden.

Maar wat gij, orgaan der Arbeiderspartij, tegenover uw arbeiders niet toegeeft, wat gij hun verbergt, is het feit, dat ondanks dien haat der liberalen van *alle* gading tegen de sociaaldemocratie, gij aan hen de voorkeur geeft boven gelijkwaardige clericalen, gij op hen vertrouwt, wat betreft hun kiesrechtbeloften, gij, zooals nu in België, zooals uw geestverwanten overal, met hen desnoods wilt verantwoordelijk worden voor de regeering.

Dat verbergt gij uw lezers.

En daarom zijt gij een orgaan, dat de arbeiders misleidt en verleugent.

v. R.

De bevrijding van de vrouw.

Het kapitalisme heeft door de aanwending van vrouwen- en kinderarbeid in de fabriek de grondslagen van de oude gezinsverhoudingen ondermijnd en geschokt. Terwijl burgerlijke moralisten en hervormers over de oplossing van het huisgezin en het tegennatuurlijke van den fabrieksarbeid van vrouwen jammeren en door een verbod van vrouwenarbeid den ouden idyllischen toestand weder zouden willen herstellen, staat de sociaaldemocratische arbeider op geheel ander standpunt. Hij ziet in het uiteenvallen van den ouden toestand tegelijkertijd de kiem van een nieuwe betere ontwikkeling. De vrouw wordt uit den engen kring van huis en keuken gehaald, zij neemt aan den algemeenen productieven arbeid deel, ziet zich gesteld voor hetzelfde werk, voor dezelfde wereldvragen, voor denzelfden strijd als de man en voelt zich aan hem gelijk; zij leert de uitbuiting begrijpen, neemt deel aan den strijd tegen het kapitaal, en daarmee is een groot deel behoudzinn verdwenen. Door deze ontwikkeling wordt de burgerlijke arbeidsverdeling tusschen man en vrouw, waarop de toestand van onderdrukking en rechteloosheid der vrouw in de burgerlijke maatschappij berust, opgeheven en de toekomstige toestand van gelijkheid en kameraadschap der geslachten bij den arbeid en in het openbare leven voorbereid. Toch loochent het proletariaat de groote gevaren niet, waarmee de fabrieksarbeid de gezondheid en de levenskracht der vrouwen en daarmee ook van het toekomstige geslacht bedreigt; daarom eischt het strenge beschermende bepalingen in het belang van de arbeiders, doch het denkt er niet aan, den fabrieksarbeid van vrouwen te willen afschaffen.

Deze houding heeft echter nu en dan twijfel en critiek gewekt in onze eigen rijen. Want, wanneer men ook met de kleinburgerlijke leuze «de vrouw hoort in het huisgezin» tot de zijne maken wil, zoo schijnt toch op het eerste gezicht bij de houding der partij al te zeer de oogenblikkelijke verbetering aan het verwijderde doel opgeofferd te worden.

Het veldwinnen van den vrouwenarbeid doet afschuwelijke toestanden ontstaan; het gezinsverband wordt verscheurd, de kinderen worden verwaarloosd, de vrouwen zelf worden afgebeuld door den dubbelen arbeidslast van den huiselijken en den fabrieksarbeid. Wanneer men dat alles door het ondersteunen van een verbod van vrouwenarbeid misschien verhinderen kan, mag men het dan laten, om de opvoeding der vrouwen tot sociaaldemocraten niet in gevaar te brengen? Is het dan niet beter, de ellende van de kapitalistische uitbuiting verre van haar te houden, daar zij als vrouwen van hun mannen toch in den socialistischen strijd betrokken worden en haar deelname aan de voortbrenging onder het socialisme daardoor toch niet geschaad wordt?

Deze overweging maakt het begrijpelijk, dat nu en dan sociaaldemocraten zich nadrukkelijk tegen allen fabrieksarbeid van vrouwen verklaren, en van het voorstaan van een verbodsbepaling nog slechts teruggehouden worden door het inzicht, dat nog schadelijker huisarbeid in zijn plaats zou komen. Nochtans is dat standpunt volkomen verkeerd. De houding van de sociaaldemocratie in deze kwestie wordt niet bepaald door propagandistische overwegingen met het oog op de toekomst, maar berust op het juiste inzicht in het karakter van den tegenwoordigen vrouwenarbeid zelf.

Het burgerlijke huisgezin, dat door de kapitalistische ontwikkeling ondermijnd wordt, berust op de arbeidsverdeling tusschen de beide geslachten; de vrouwenarbeid in huis was een gewichtig deel van den geheelen productieven arbeid. Nu heeft de ontwikkeling van het kapitalisme steeds meer voortbrengingstakken, die vroeger in het huis behoorden, naar de fabrieken verplaatst, den gezamenlijken, in grootbedrijf verrichten arbeid doen toenemen, den arbeid in het huis doen afnemen. Daarin ligt reeds een algemeenen grond voor de deelname der vrouwen aan den collectieven arbeid buitens huis, die heden slechts als arbeid in dienst van den kapitalist

mogelijk is. Deze verandering wordt door de strijders voor vrouwenrechten vooral op den voorgrond geschoven; zij wijzen er op, dat daardoor het arbeidsveld van de vrouw in huis kleiner wordt; zij heeft niets meer te doen, haar leven wordt leeg en zonder inhoud, en de deelname van de vrouw aan alle beroepen in het openbare leven, die de mannen zich tot heden voorbehielden, wordt noodzakelijk. Dat alles mag nu gelden voor de burgerlijke vrouwen, die als „dames”, ook geen andere functie in de maatschappij te vervullen hebben, dan de meerwaarde van hun mannen te verteren. Voor de proletariërsvrouw echter heeft deze omkeer geheel andere gevolgen gehad.

De arbeidersvrouw heeft er niets van gemerkt, dat haar werk in huis minder geworden is. Integendeel, zij moet nog altijd den heelen dag hard werken, opdat het loon, dat de man thuis brengt, voor het levensonderhoud toereikend moge zijn. Dit loon is de betaling van zijn arbeidskracht: het is zóó, dat het huisgezin er juist van leven kan. Waardoor echter kan dit met het loon toekomen? Doordat de vrouw zich den heelen dag afslooft. De arbeiders brengen waren voort in de fabriek en koopen deze waren naderhand voor hun gebruik. Deze waren echter zijn nog niet voor het gebruik gereed; er moet nog verder aan gewerkt worden: levensmiddelen moeten gekookt, kleederen moeten hersteld en nog eens hersteld, woning en meubelen moeten onderhouden worden. Wanneer de arbeider dit werk door vreemden moest laten verrichten, dan zou hem dat geld kosten, en dikwijls meer geld dan nu. Van welke betekenis deze huiselijke arbeid van de vrouw is, toont ons het feit, dat wanneer zij de fabriek binnengaat en haar huishouden niet meer behartigen kan, de kosten daarvan dadelijk stijgen. Alzoo werken twee personen voor den kapitalist, die hij samen met een enkel loon betaalt, de een in de fabriek, de andere in de arbeiderswoning. Slechts door hun samenwerking is het loon in geld, dat de kapitalist betaalt, toereikend voor het levensonderhoud van het gezin; de winst van den kapitalist komt voort uit den arbeid van beiden, die den geheelen dag werken tot zoover hun arbeidskracht slechts gaat. Te zamen scheppen zij door hun arbeid de winst voor het kapitaal, niet de arbeiders alleen, maar ook hun vrouwen worden door de klasse der kapitalisten uitgebuit.

Maar hoe? De arbeid van de proletariërsvrouw is als vakarbeid beschouwd de achterlijkste, minst verbeterde arbeidwijze, die bestaat. Aan de verwerking van de gekochte waren tot levensmiddelen, voor het gebruik geschikt, tot draaglijke woon- en rustplaatsen, is de geheele geweldige wereldhervorming op technisch gebied spoorloos voorbijgegaan. Mag ook al eenig keukengereedschap uitgevonden en verbeterd zijn, toch blijft de geheele aanwending er van, zooals trouwens alle huiselijke vrouwenarbeid, de meest ouderwetsche vorm van kleinbedrijf. In honderden van arbeiderswoningen over en naast elkander, moeten honderden proletariërsvrouwen haar arbeid verbodend, zich alle dagen behelpen met de ellendigste, minst doelmatige gereedschappen — een ongehoorde verspilling van arbeidskracht, daar dezelfde uitslag in groote, algemeene werkplaatsen veel beter en doeltreffender zou kunnen bereikt worden. Wanneer desniet-tegenstaande deze vorm dikwijls goedkooper is, dan het gebruik van technisch beter toegeruste inrichtingen — als bijv. groote restauraties voor het eten — dan is dat alleen mogelijk door de schrikkelijke afbeuling van de arbeidersvrouw. Het staat hiermee net als met het kleinbedrijf in den landbouw en met de huisindustrie, waarbij ook ondanks de achterlijkheid van het bedrijf door de ongehoorde uitbuiting van den arbeider nog schoone winsten voor het kapitaal verkregen worden.

Daarom is de fabrieksarbeid der vrouw, hoeveel afschuwelijks hem ook onder het kapitalisme moge aankleven, niet slechts als een verlaging van de vrouw, als een ongeluk voor het gezin, als vernietiging van het huiselijk leven op té vatten. Het is waar, het voordeel van het meerdere geld, dat thans inkomt, valt voor een deel weer weg, omdat er meer noodig is. De verandering van werkzaamheden echter, die er bij plaats vindt, is niet enkel een verandering in ongunstigen zin. Haar uitbuiting door den kapitalist begint daardoor niet, doch haar uitbuiting neemt een anderen, directen, duidelijk te onderkennen vorm aan. Uit haar tot dusverre engen levenskring treedt zij de groote, werkelijke wereld binnen, waar zij den kapitalist onmiddellijk tegenover zich vindt, waar zij nieuwe inzichten in de wereldhuishouding en de ontwikkeling der techniek, waar zij een vrijer levensopvatting krijgt. Er wordt dikwijls gezegd, dat meisjes, die fabrieksarbeidsters geweest zijn, geen goede, vlijtige huisvrouwen worden. Deze opmerking moet meestal als een moreel verwijt gelden: zoo slecht werkt de fabriek, dat de vrouwen van de goede, oude zeden van de moeder afkeerig worden en slechts met tegenzin haar vrouwelijke plichten op zich nemen. Wie zich echter niet op het kleinburgerlijke standpunt stelt, vindt het volkomen begrijpelijk, dat zij, die den arbeid kennen leerden als een gezamenlijk uitgevoerd, door de prachtigste machines ondersteund, zoo doelmatig mogelijk ingericht proces, een afschuw moeten krijgen van de ondoelmatige, achterlijke werkwijze in de proletariërswoning, van deze eenzame en eendelige arbeidssellende, waarvan geen tastbare resultaten blijven.

Daarin ligt het bevrijdende van den fabrieksarbeid, vooral wanneer men hem met den huiselijken arbeid der vrouwen vergelijkt. De arbeiderswoning heeft niets van de gezellige, burgerlijke idylle, waarover sentimentele droomers het zoo graag hebben. De arbeidersvrouwen hebben alle redenen, ook wanneer zij den fabrieksarbeid niet bij ondervinding kennen, op grond van hun eigen toestand

aan den strijd tegen het kapitalisme met alle kracht deel te nemen. Want het buit ook haar uit. Deze uitbuiting echter is niet dadelijk zichtbaar, en door haar afzondering en de achterlijkheid van haar arbeidswijze komt zij er slechts met moeite toe, dezen strijd goed te begrijpen — evenals de slachtoffers van de huisindustrie trouwens. Daarom moeten de proletarische vrouwen zich met alle macht verzetten tegen iedere poging, om haar geslacht aan deze achterlijke arbeidswijzen te ketenen en haar den toegang tot een hooger ontwikkelde werkmethode te versperren. Tegenover de ouderwetsche gemeenplaats, dat de vrouw in het huis hoort, kan het proletariaat de waarheid omtrent de maatschappelijke betekenis van den vrouwenarbeid in de arbeidswoning stellen. A. P.

Uit de Vakbeweging. De dagbladstaking in Berlijn.

Onze lezers kennen het geval. De groote Berlijnsche dagbladen hebben enkele dagen niet kunnen verschijnen en niet willen verschijnen. Bij Scherl heerschte reeds geruimen tijd een onverdraaglijk overwerksysteem. Het scheidsgerecht — ingesteld voor de tariefovereenkomst, voor 't arbeidscontract tusschen arbeiders en patroons in 't typografenbedrijf — grijpt in, verklaart de betrokken chefs aan de rotatiepers schuldig en de beide vertrouwenslieden der machinechefs ongeschikt voor hun post als vertrouwensman en geeft de firma den wenk, ze te ontslaan. De firma volgt dien goeden raad. De overige 37 machinechefs verklaren zich solidair met hun kameraden en leggen den arbeid neer. Het hoofdbestuur der boekdrukkers roeyert onmiddellijk deze leden en maakt ze daarmee in Duitschland broodeloos. De Deutsche krantenuitgevers richten een uitnodiging aan alle uitgevers in 't rijk, hulprachten te zenden en eischen van de boekdrukkersvakvereniging er voor te zorgen, dat de «hulprachten» ongehinderd hun arbeid zullen kunnen uitoefenen. En het orgaan der Deutsche Boekdrukkers drukt dit af, zonder er een woord aan toe te voegen.

Tot zooverre 't verhaal van 't geval.
En in duidelijke trekken zien we daarmede voor ons het gevaar van de tariefovereenkomst, wanneer niet ook deze tariefovereenkomst wordt beschouwd als een wapen in den strijd der vakvereniging.

De tariefovereenkomst is in 't laatste rotal jaren in Duitschland zeer en ook hier te lande vrij algemeen geworden. Van sommige zijden, niet slechts van burgerlijke, doch ook van revisionistische, zijn ze beschouwd als een soort van sociale vrede. De Deutsche typografenbond was een der voorgangers van de tariefovereenkomsten, 't is een burgerlijke in velerlei opzicht, zeker een burgerlijk geleide vakvereniging. De tariefovereenkomst is aan de typografen niet voorgesteld als een wapen in den strijd, een wapen dat door de sterke concentratie gehanteerd moest worden, doch als de eigenlijke kern van de gansche vakbeweging van welke stipte nakoming het wel en wee van de vakbeweging geheel afhankelijk was. Dat verklaart ons ook gemakkelijk de houding van dit burgerlijk hoofdbestuur en zijn optreden tegen de solidariteit der machinezetters.

Het feit reeds dat het scheidsgerecht uitspraak doet over de al of niet geschiktheid van de vertrouwensmannen van de groote vakvereniging, is op zichzelf al een zaak, die de vakvereniging nimmer kan dulden. Daarover heeft zij alleen te beslissen. Het is bovendien buiten twijfel dat het nimmer de vertrouwensmannen van het patronaat ongeschikt zal verklaren. En dan daarbij nog de vriendelijke wenk aan de patroon om ze te ontslaan.

En dan het optreden van 't hoofdbestuur zelve. Hoezeer hebben ze de betekenis van den strijd uit 't oog verloren. Want dit alles geschiedde onder hun medewerking. De opvoedende gedachte van het arbeidscontract heeft hier zoo opvoedend (!) gewerkt, dat de arbeidersvertegenwoordigers opgevoed zijn tot zeer bruikbare werktuigen voor de kapitalistische belangen. Zij hebben natuurlijk gemeend te handelen in 't belang van den vakbond. Zij zijn eenvoudig slachtoffers van de heiligheid der tariefovereenkomsten, een eigenschap, die zij hebben verkregen, door de voortdurende samenwerking met de ondernemers tot handhaving van 't contract. Zij hebben daardoor eenvoudig hun verband met den strijd verloren en zijn geworden bevorderaars van den vrede.

Gelukkig echter bleken — en dat is in Duitschland steeds het verheugende verschijnsel bij alle burgerlijke afwijkingen en opvattingen van leiders van deelen der beweging — de massa's gansch andere meeningen te hebben over dit optreden der hoofdbesturen ten bate van den socialen vrede.

Groote vergaderingen der typografengroepen zijn sinds dien gehouden, één van de boekdrukkers o.a. die bezocht werd in Berlijn door 6000 man. En wat blijkt daar overduidelijk. Dat men hartstochtelijk zich partij stelde voor de door het hoofdbestuur geroyeerden. Dat men de uitspraak van het scheidsgerecht gevoelde en erkende als een klasseoordeel, waartegenover stelling had moeten worden genomen. En dat men eischte dat de vertegenwoordigers der vakvereniging in het scheidsgerecht hun functie zouden neerleggen. De vergadering gevoelde, dat bij een optreden als van het hoofdbestuur de proletarische deugd der solidariteit zou worden gestempeld tot een misdaad, wanneer ze met den letter van het collectieve contract in strijd zou zijn en ze duldde dit niet. Ze begreep, zij 't niet geheel bewust misschien, dat hier een tariefanatisme aan den arbeid was, dat dreigde de groote ideeën der arbeidersbeweging

te overvleugelen. Zoo was het op deze groote vergadering der boekdrukkers en zoo was het ook op de andere vnn diverse onderafdeelingen. Een gelukkig verschijnsel, dat zijn nawerking niet zal kunnen missen in 't gansche optreden van deze vakvereniging en een waaschuwing voor vele andere, voornamelijk ook in landen als het onze. Want de collectieve contracten mogen aan de vakverenigingen voordeelen bieden, men mag nooit vergeten, dat ze zijn een vorm van strijd tegen meerdere uitbuiting. Zoodra dat karakter verloren gaat, verliezen ze ook hun waardevolle betekenis voor de arbeidersklasse.

Wij zijn in geen enkel opzicht blind voor de vele voordeelen, die de collectieve contracten hebben opgeleverd en kunnen opleveren. Trouwens ze hebben zich ontwikkeld uit de verhoudingen en toestanden zelve, zoodat 't dwaasheid zou zijn, ze principieel te willen verwerpen. Maar even groote dwaasheid is 't zich vast te klemmen aan dit contract en 't op zichzelf te beschouwen als een soort vredesovereenkomst, dit zelve de vrucht van verbitterden klassenstrijd, dien klassenstrijd zou willen uitschakelen. In de plaats van den klassenstrijd zou dan komen een hoogere eenheid van de contractanten, in plaats van de proletarische solidariteit een solidariteit van proletariërs en ondernemers tegen alle tariefbrekers.

Dat kan de arbeidersklasse nooit dulden, omdat het haar allen strijd en strijdlust zou ontnemen en slechts doffe berusting zou kunnen brengen. Gelukkig hebben zelfs de Duitsche typografen het niet geduld. De verscherping der klassetegenstellingen leidt ook hen op den goeden weg. C.

Verantwoording.

Voor de stakende zeelieden.

Ingekomen bij de administratie:
R. Ch. te A. f. 0.25; W. te A. f. 1.—; v. R. te A. f. 0.50; C. G. B. en A. B. B. f. 10.—; K. te A. f. 2.—; Van twee S. D. A. P. ers f. 1.—; L. B. te 's G. f. 2.50; C. Z.—T. te 's G. f. 3.—; M. M. te A. f. 1.—; B. V. te K. a. Z. f. 3.—; G. te B. f. 25.—; C. te A. f. 0.26; totaal f. 49.51.

De rest der verantwoording in het volgend nummer.
De afdelingen ontvangen deze week lijsten voor de stakende zeelieden.

Van de Afdelingen.

Amsterdam. Woensdag 28 Juni debatteerde Wijnkoop met Smit en van Eysinga in Café De Ton op de Bilderdijkkade.

Donderdag 29 Juni spraken voor de S. D. A. P. IX aan de Fanius Scholtenstraat Eekhof en Wollring ten gunste van den candidaat Smid. Onzerzijds kwam Luteraan in debat. Hij bracht het stemmen voor de begroting, het stakingsrecht der gemeentewerklieden ter sprake en stelde de arbeiderspartij o.m. in verzuim tenzake van de 8-uren winkelsluiting en niet optreden van de arbeiderspartij in den Raad voor de bouwvakarbeiders, toen dezen van de zijde der politie het posten werd onmogelijk gemaakt. De spreker draaide om de zaak heen. De voorzitter Eisinga „marxist” trad als derde spreker op en verdoezelde deze kwesties als goed handlangers van het revisionisme. Wollring noemde o.a. het optreden van de politie tijdens de bouwvakstaking „noodig”.

Dienzelfden avond spraken Vliegert en Loopuit in Vriendenkring waar Wijnkoop debatteerde.

Donderdag 6 Juli, spreken Polak en Wijnkoop in De Stationsbar Van Swindenstraat. Vrijdag 7 Juli De Visser en Wijnkoop in Flora op de De Wittenkade.

Groningen. Onze afdeling doet voor 't eerst aan de gemeenteraadsverkiezing mee. Ze stelt één candidaat in district III. Candidaat is onze Secretaris H. Boxem. In de andere districten steunen we de candidaten der S. D. A. P. Vrijdag werd op een drukbezochte h.h. vergadering het verkiezingswerk geregeld. 16 partijgenooten gaan elken avond op huisbezoek. Er zijn in district III 3 plaatsen te bezetten: De S. D. A. P. stelt twee candidaten, wij één. Blijkens correspondentie in *Volk en Volksweekblad* zal de S. D. A. P. den klassenstrijd weer zóó goed begrijpen, dat ze de arbeiders ertoe zal trachten te brengen voor den 3^{en} zetel niet den sociaal-democraat Boxem te steunen, maar dien over te laten voor een christelijk of vrijzinnig candidaat.

't Spreekt vanzelf, dat we ons tegen laster en doodruk pogingen van die zijde energiek zullen verdedigen.

Deze afgelopen week zijn onze leden reeds met ijver bezig geweest door huisbezoek, *Tribunes* en brochures onze soc. dem. propaganda te voeren.

Maastricht. Wij hielden Zaterdag j.l. een tamelijk goed bezochte ledenvergadering. Omtrent de a.s. gemeenteraadsverkiezing werd besloten een circulair (3000 stuks) te verspreiden, waarin onze houding bij dezen strijd aan de kiezers wordt bekend gemaakt. Bij behandeling van het referendum over de congresbesluiten werd over eenige punten nog al scherp gediscussieerd. Weer teekenden eenige leden een bedrag in voor het garantienpropagandistenfonds.

Zwolle. De afgevaardigde bracht uitvoerig verslag uit van 't Congres. Themans stelde voor een motie aan te nemen, waarbij de wenschelijkheid werd uitgesproken het referendum op te schorten, omdat het Congres reeds op de beslissing, een propagandist aan te stellen, was vooruitgelopen. Dit voorstel werd verworpen, evenals een ander van hetzelfde lid, om het referendum op te schorten, omdat geen keuze was voor Voorzitter en Secretaris, die beide in functie gekozen moeten worden.

Advertentiën.

Afd. AMSTERDAM S. D. P.

Vrijdagmiddag 7 Juli om één uur openbare vergadering in De Geelvinck. Onderwerp:

De internationale staking in het Transportbedrijf.

Sprekers: H. Gorter en L. de Visser.

Entree vrij.

Diskussie vrij.

HET BESTUUR.